

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Кафедра безпеки життєдіяльності

Лисюк В.М., Фесенко О.О.

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Навчальний посібник

ЗАТВЕРДЖЕНО

Методичною Радою ОНАХТ

Протокол № 3 від 24.04. 2017 р.

ОДЕСА - 2017

Лисюк В.М., Фесенко О.О. Основи охорони праці: навчальний посібник. Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 153 с.

Навчальний посібник знайомить майбутніх фахівців харчової промисловості з питаннями охорони праці та вчить вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їх негативні наслідки.

Навчальний посібник призначено для студентів напрямів підготовки: 6.050503 «Машинобудування»; 6.050502 «Інженерна механіка».

Рецензенти: Гладушняк О.К., д.т.н., професор кафедри процесів, обладнання та енергетичного менеджменту ОНАХТ.

Рецензент: Максимов М.В., д.т.н., професор, зав. кафедри автоматизації теплоенергетичних процесів Одеського національного політехнічного університету.

Рецензент: Филипчук В.Л., д.т.н., професор, зав. кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності Рівненського національного університету водного господарства та природокористування.

Розглянуто та рекомендовано до видання на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності.

Протокол № 6 від 23 березня 2017 р.

Розглянуто та рекомендовано до видання на засіданні науково-методичної комісії ради зі спеціальностей Рада зі спеціальностей: 7.05050313, 8.05050313 «Обладнання переробних і харчових виробництв» та напряму підготовки бакалаврів 6.050503 «Машинобудування», 8.05050206 «Машини і технології пакування» та напряму підготовки бакалаврів 6.050502 «Інженерна механіка».

Протокол № 5 від 23 березня 2017 р.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
Розділ 1. Наукові, правові, організаційні та економічні основи охорони праці.	
Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці.....	5
Теми для самостійної роботи.....	19
Розділ 2. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	
Тема 2. Повітря робочої зони	24
Теми для самостійної роботи.....	38
Тема 3. Освітлення виробничих приміщень.....	49
Теми для самостійної роботи.....	60
Тема 4. Виробнича вібрація і шум.....	63
Теми для самостійної роботи.....	74
Тема 5. Безпечні умови праці на робочих місцях, обладнаних комп'ютерною технікою.....	77
Розділ 3. Основи виробничої безпеки	
Тема 6. Безпека технологічного обладнання та процесів.....	88
Теми для самостійної роботи.....	98
Тема 7. Електробезпека	101
Теми для самостійної роботи.....	118
Розділ 4. Пожежна безпека.	
Тема 8. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах...	121
Теми для самостійної роботи.....	138
Розділ 5. Зразки тестових завдань для контролю знань студентів.....	146
Література.....	149

ВСТУП

Умови та безпека праці, їх стан та покращання – важливе завдання соціально-економічної політики будь-якої сучасної промислово розвинутої держави. Незадовільна статистика щодо рівня виробничого травматизму й професійної захворюваності в Україні потребує від всього суспільства належного професійного ставлення щодо забезпечення здорових і безпечних умов трудової діяльності людини. Вирішення цієї проблеми неможливе без належної підготовки всіх фахівців з питань охорони праці й тому дисципліна «Основи охорони праці» займає особливе положення у формуванні майбутніх фахівців харчової промисловості. Її особливість полягає в нормативному характері знань та умінь фахівців, які спрямовані на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності.

В Одеській національній академії харчових технологій (ОНАХТ) дисципліна «Основи охорони праці» (ООП) почала викладатися з 1936 р. на кафедрі технологічного обладнання зернових виробництв. З вересня 1984 р. вона викладалась на спеціально створеній для неї кафедрі «Охорона праці». З квітня 1992 р. дисципліна «Основи охорони праці» викладається на кафедрі безпеки життєдіяльності (БЖД), яка була створена на базі кафедри охорони праці і циклу дисципліни з цивільної оборони.

В структурно-логічній схемі навчання нормативна дисципліна «Основи охорони праці» вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» після вивчення ними дисципліни «Безпека життєдіяльності» та основних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їхньої майбутньої професійної діяльності. Це забезпечує можливість викладання дисципліни «Основи охорони праці» з урахуванням професійної орієнтації студентів.

Предмет курсу – система збереження життя та здоров'я людини в процесі трудової діяльності.

Мета курсу: оволодіти системою знань з основ ОП та виробити уміння і навички управління ОП на виробництві, спрямовані на: поліпшення умов праці; підвищення її продуктивності; запобігання травматизму, професійним захворюванням і аваріям.

Завдання курсу - полягає у набутті студентами знань та умінь ефективно здійснювати професійну управлінську, виробничо-технологічну, проектно-конструкторську та організаційну діяльність з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці.

Опанування дисципліни «Основи охорони праці» є необхідною умовою фундаментальної підготовки майбутніх фахівців всіх спеціальностей і напрямів підготовки.